

DEN CYKLENDE MUSIKSKOLE

dokumentation og evaluering af pilotprojekt omkring
fleksibel, mobil musikundervisning
af høj kvalitet.

DEN CYKLENDE MUSIKSKOLE

FORORD

Musik fylder mere end nogen sinde hverdagen for børn og unge. Youtube, Spotify og X-factor er ikke bare underholdning, men en integreret del af opvæksten. Meget bliver fordøjet ukritisk, og drømmen om hurtig berømmelse lever foran spejlet med en hårbørste i hånden og Justin Bieber i øret. Men musik kræver mere end et inderligt ønske om at nå liveshowet.

Musik kræver undervisning og øvelse, og bliver det ikke til en plads i finalen, så er ordentlig musikundervisning stadig et kæmpe aktiv for både den enkelte og for samfundet. For mange børn og unge er kvalitetsundervisning i musik bare ikke en mulighed.

Projektgruppen:

Samarbejdet omkring Den Cyklende Musikskole er kommet i stand mellem interessenter fra Lokaludvalg Amager Øst og Vest, ad hoc gruppen Musikøen Amager og repræsentanter fra Amager Kulturpunkt.

Kontakt:

Jesper Nordahl, Centerleder Amager Kulturpunkt
E: jnordahl@amagerbio.dk

Line Fog Mikkelsen
T: 2536 8985
E: linefog@linefog.dk

Randi Sørensen
T: 2170 1789
E: randiprivat@webspeed.dk

Layout & produktion:

Itkin Grafisk / Sara Itkin
Trykkeri: Rosendahls A/S

Dokumentation udarbejdet af Line Fog Mikkelsen

HAN HAR IKKE FORTALT SÅ
MEGET - MEST SUNGET, OG
DET ER ET GODT TEGN

Forælder til Marcus 8 år

BAGGRUND OG IDÉ

Baggrunden for at skabe en mobil musikskole tager afsæt i det faktum, at langt fra alle børn har adgang til ordentlig musikundervisning. I Københavns Kommune er der kun musikskoler på omkring en fjerdedel af folkeskolerne, og for de mindre børn er det ikke en mulighed at krydse bydelen til nærmeste musikskole. Derudover er prisen på de tilbud, der er, så høj, at mange familier reelt ikke har råd til at sende deres børn til undervisning. Selv de familier, som gerne vil prioritere musikken i deres børns hverdag, må ofte kigge langt efter tilbuddene.

De manglende musiktilbud er et svagt led i den musikalske fødekæde, og samtidig går samfundet glip af alle de gode sideeffekter, musikundervisningen giver børnene.

Idéen med den Cyklende Musikskole er derfor, at bringe musikundervisningen ud til børnene dér, hvor de i forvejen er, og dermed tilbyde alle børn muligheden for undervisning og indføring i musikkens verden af højt kvalificerede undervisere.

Samtidig skal projektet aktivere de musikalske ressourcer, der allerede findes i institutionerne og på skolerne.

KONCEPT

Tanken er at skabe et fleksibelt koncept, som kan tilrettelægges individuelt for de enkelte institutioner og skoler. Formen er fast, men indholdet fleksibelt.

Et forløb i den rullende musikskole består af:

- 1 ladcykel fyldt med instrumenter
- 1 uddannet musikunderviser
- Undervisning af børn og personale i fritidshjem/skole
- Opfølgning og sparring for personalet

Forløbet strækker sig over nogle måneder og forudsætter en vis grad af disciplin, så børnene oplever fastholdelse og kontinuitet. Den Cyklende Musikskole er tænkt som en katalysator, der kickstarter undervisningen og interessen. Efter forløbene med en underviser udefra kan institutionerne/skolerne selv fortsætte undervisning og aktiviteter i musik.

Eller de kan vælge at tage endnu et forløb med en anden profil alt efter ønske. Konceptet er dermed yderst fleksibelt og kan hurtigt skaleres og sættes ind efter behov.

MÅLET ER AT NÅ SÅ MANGE BØRN SOM MULIGT MED DE RESSOURCER, DER ER, UDEN AT GÅ PÅ KOMPROMIS MED KVALITETEN.

Ved at bringe musikken til institutionerne/skolerne tilbydes børn af alle familier - uanset baggrund, økonomi og ressourcer - et fundamentalt, nuanceret og kvalitativt indblik i musikkens verden.

Konceptet er derfor et tilbud til børnene om højt kvalificeret undervisning, men i lige så høj grad et tilbud til personale/institutioner/lærere om at få inspiration, motivation og sparring i forhold til at få sat musik på dagsordenen i hverdagen.

**Musik er idræt for hjernen.
Grundlaget for al faglig udvikling
er to fag, og det er
musik og idræt.
Det kan dokumenteres,
så det brager.**

*Kjeld Fredsen,
Hjerneforsker*

UDBYTTE BØRN

- Musik styrker de sociale kompetencer
- Musik er tværfagligt og styrker barnets øvrige fagligheder
- Musik er universelt – fremmer interessen, respekten og forståelsen for hinanden
- Musik er identitetsskabende – styrker følelsen af selvværd og selvtillid
- Musik er inkluderende – ALLE har en rolle – musik er nemt at differentiere og tilpasse en gruppe af børn med forskellige forudsætninger og udgangspunkter

UDBYTTE PERSONALE/LÆRERE

- Inspiration og motivation til personale/lærere omkring musikundervisningen
- Supplering af musikalske kompetencer til steder med få eller ingen musikalske ressourcer
- Opkvalificering af det faste personale med henblik på at få mere musik i dagligdagen
- Faglig udvikling i form af efteruddannelse for det faste personale
- Ledelsen får mulighed for bedre udnyttelse af de personaleressourcer, der er i institutionen/skolen
- Inklusion af udsatte børn – et arbejdsredskab til at skabe succeser for alle

”Hvis vi giver ADHD-børn musikundervisning i en måned, så begynder de at følge med i timen. Jeg plejer at sige, at man skal sætte nogle flere penge i musikken, for den har nøglen til inklusionen.

Hvis vi ser på, hvad musik kan træne af empati, så ved vi, at gevinsten er øget social kompetence, mere selvtillid og mindre aggressivitet”

*Kjeld Fredsen,
Hjerneforsker*

**Musik er en fantastisk
indgang til at opnå en
mellempfolkelig forståelse,
til at lære at respektere og
lytte til andre og
– måske allervigtigst –
til at forstå sig selv
i en større historisk, kulturel og
menneskelig sammenhæng.**

Inge Marstal,
Barnet og Musikken, 2008,
udgivet på Hans Reitzels forlag.
www.hansreitzel.dk

UDBYTTE SAMFUND

- Musik udvikler kompetencer, som efterspørges i fremtidens samfund, hvor kreativitet og innovation får større og større betydning
- Undervisning og forståelse af musik skaber bevidste koncertgængere
- Strategisk brug af musik i forhold til erhvervsliv, vækst, sundhed med mere kræver viden og forståelse af musikkens grundelementer
- Bedre udnyttelse af ressourcerne i fritidshjem og skoler
- Aktiverer ressourcer og skaber job for musikere

FORSKELLIGE MUSIKALSKE UNDERVISNINGSPROFILER

Konceptet sigter på at tilbyde forskellige undervisningsprofiler. Fordelen ved at have forskellige profiler er:

- Den enkelte skole/institution kan vælge den profil, der passer bedst i forhold til børn, personale og ressourcer på stedet
- Der skal være mulighed for, at skoler/institutioner kan vælge nye profiler (nye genrer/områder af musikken) og dermed udvide og udvikle deres egne tilbud
- Synliggørelse af alsidigheden i musikaktiviteterne – ud over sammenspil og sange kan man lave egen musik, lege med rytmer, arbejde med digital musik mm
- Fokus på forskelligheden af musikere – genrer, køn, alder, niveau mm

PROFILERNE KAN SE MEGET FORSKELLIGE UD - ET FORSLAG TIL 3 PROFILER KUNNE VÆRE:

PROFIL 1 - DEN LÆRENDE

Klassisk/jazz funderet musiker/underviser med både praktisk OG teoretisk tilgang til musikken. Læring omkring de teoretiske begreber i musikken og instrumentalundervisning i mindre hold

PROFIL 2 - DEN LEGENDE

Musikpædagog/musiker med bredt kendskab til musik og pædagogik. Vil hurtigt kunne sætte sammenspil/sang sammen med enkelte instrumenter. Kan systematisere og fokusere musikaktiviteterne på stedet i samarbejde med det faste personale

PROFIL 3 - DEN SKABENDE

Musiker/sangskriver. Laver egne numre, fokus på processen i forhold til at lave musik/sang. Fordel, hvis der er børn og voksne, som i forvejen har en vis basis i forhold til musikken. Men kan samtidig favne alle, da alle vil kunne bidrage

Ved at tilbyde forskellige musikalske profiler sikres, at konceptet hele tiden kan udvikle og forny sig. Muligheden for at fremme de musikalske aktiviteter i skoler og institutioner øges, og det videre projektforsløb bliver dynamisk og levedygtigt på længere sigt.

FACILITERING OG KOORDINATION

En central del af forløbet er, at det bliver sat i gang, fulgt og evalueret af en musikkyndig organisatorisk person. Koordinatoren skal stå for koordinering og matchning af skole/institution og undervisere. Til det formål skal der opbygges en bank af mulige undervisere og udføres opsøgende arbejde i forhold til skoler/institutioner i området.

Når der er foretaget en matchning mellem underviser og institution, skal der udformes en gensidig kontrakt, som indeholder detaljeret projektforsløb, sparringsforsløb samt forpligtende opfølgning.

Facilitering og forankring kan med fordel ske i kulturhusene. Det skaber en praktisk og fleksibel base, hvor cykel og instrumenter udnyttes fuldt ud.

PILOT- PROJEKT

EFTERÅR 2013

DET ER ET FINT AFGRÆNSET
FORLØB, HVOR DER STADIG
ER TID TIL AT KOMME I DYB-
DEN MED MUSIKKEN

Forælder til Karl 8 år - Herligheden

BEVILLING FRA LOKALUDVALGENE PÅ AMAGER TIL PILOTPROJEKT

Den Cyklende Musikskole fik i 2012 tildelt en bevilling på 81.200 kr. fra Amager Øst lokaludvalg til indkøb af en ladcykel samt instrumenter.

Instrumenter og cykel er indkøbt og bor i Børnekulturhus Ama'r, men er reserveret til Den Cyklende Musikskole

I maj 2013 tildelte Amager Øst lokaludvalg og Amager Vest lokaludvalg hver projektet 58.500 kr. – i alt 117.000 kr.

Beløbet dækkede aflønning af en musikunderviser, som udførte undervisningsdelen i pilotprojektet samt udarbejdelse af dokumentation og evaluering af pilotprojektet.

Pilotprojektet startede på 4 fritidshjem og blev undervejs udvidet med en skoleklasse. Det gennemførtes over 3 måneder (svarende til ca. 12 undervisningsgange) i efteråret 2013.

MÅLGRUPPE - FRITIDSHJEM

I pilotprojektet udgjorde fritidshjem den primære målgruppe.

Børnene i fritidshjemmene er i alderen 6-10 år. I den alder er børnene for store til de tilbud, der findes i form af musikalske legestuer mm, og de vil ikke længere kunne benytte tilbuddene i dagtimerne. Samtidig er de for små til selv at kunne transportere sig til den undervisning, offentlige eller private musikskoler tilbyder, med mindre der tilfældigvis er undervisning på deres egen skole.

Ved at fokusere på fritidshjemmene når projektet alle børn – også dem hvis forældre ikke har økonomi og ressourcer til at sende dem på musikskole. Netop derfor er det særligt vigtigt, at musikken tilbydes i deres hverdag – dér hvor de i forvejen opholder sig.

KRAV OG BETINGELSER

Pilotprojektets fire fritidshjem havde forskellige udgangspunkter i forhold til musikalske forudsætninger og ressourcer, og i forhold til hvor meget musikaktiviteterne fyldte i dagligdagen.

Fælles forudsætning for de valgte fritidshjem var dog, at mindst én fast medarbejder (pædagog/medhjælper) skulle være ankerperson i hele projektperioden. Ankerpersonen forpligtede sig til - udover at deltage aktivt i forløbet – at sparre med underviseren, samt så vidt muligt at videreføre igangsatte aktiviteter på egen hånd – både i projektperioden og efterfølgende.

DET ER GODT, AT MUSIKSKOLEN KOMMER UD TIL BØRNENE. RART AT DE LÆRER OM OG ARBEJDER MED MUSIK PÅ FRITIDSHJEMMET, HVIS MAN IKKE HAR RÅD ELLER TID TIL AT GÅ TIL EN BETALT MUSIKUNDERVISNING.

Forælder til Eda 8 år, Fritidshjemmet Brydes Allé

KONTRAKT/AFTALEDOKUMENT

For hvert fritidshjem blev der inden forløbets start afholdt et møde mellem underviseren, ankerpersonen på fritidshjemmet og projektets koordinator. Her blev forventninger og behov talt igennem, og der blev sat ord på faglige og pædagogiske mål for både børn og personale på fritidshjemmene. Underviseren fik information om ressourcer på stedet – både personlige ressourcer og i form af lokaler og instrumenter. Til sidst blev der sat lidt ord på den børnegruppe, som fritidshjemmet havde udvalgt til pilotprojektet. Det hele blev skrevet ned i et aftaledokument.

ÉN UNDERVISER

Pilotprojektet blev gennemført med en enkelt underviser. Underviseren måtte derfor have en profil, som appellerede bredest muligt for at kunne imødekomme de forskellige ønsker og behov på fritidshjemmene. Det var således ikke alle de musikalske profiler, som blev afprøvet. Det primære formål med pilotprojektet var at afprøve modellen med en fleksibel ressource af høj kvalitet, hvor der samtidig blev stillet krav om fastholdelse og engagement fra både børn og voksne.

OPFØLGNING OG EVALUERING

På alle fritidshjem blev der umiddelbart efter forløbets afslutning afholdt et opsamlingsmøde mellem koordinatoren for projektet, ankerpersonen og/eller lederen på fritidshjemmet. Derudover fik alle deltagende børn et mindre spørgeskema med hjem, som de sammen med deres forældre kunne udfylde og derigennem komme med deres feedback. Målet var at få så mange tilbagemeldinger som muligt for derigennem at tilrette og finpudse konceptet fremover.

Underviseren har skrevet logbog gennem forløbet. Logbogen blev forløbet igennem fulgt op af løbende sparring samt af et afsluttende opsamlingsmøde mellem underviser og koordinator.

4+1 CASES

CASE 1

FRITIDSHJEMMET BRYDES ALLÉ

Musikken har givet børnene en større forståelse af og respekt for, at resultatet, når man laver noget i fællesskab, kræver disciplin og koncentration af hver enkelt deltager

Dorrit Mulvad,
afdelingsleder på Fritidshjemmet Brydes Allé

UDGANGSPUNKT

- Fritidshjemmet ligger i et område præget af at mange mindre ressourcer støtter hjem. Der er ingen musikaktivitet på fritidshjemmet. Pædagogerne har ingen forudsætninger for at undervise børnene i musik, og der findes stort set ingen instrumenter på stedet

BØRNEGRUPPEN

- Fritidshjemmet har mange to-sprogede børn. Til forløbet er 10 børn håndplukket - godt halvdelen er to-sprogede

FRITIDSHJEMMETS ØNSKER

- At udfordre den udvalgte børnegruppe og samle dem via musikforløbet
- At lære enkle rytmer og sang
- At prøve at spille forskellige instrumenter
- At få musikken implementeret i dagligdagen

MÅL FOR BØRNENE

- Succesoplevelser via musikken
- Oplevelse af at flytte sig musikalsk
- Oplevelse af at musikken styrker barnets sociale kompetencer
- Introduktion til musikkens verden via begreber, rytmer og færdigheder

PÆDAGOGISK MÅL

- At skabe relationer mellem børnene via musik
- Supervision på undervisning i musik samt inspiration
- Redskaber til at kunne løfte musikniveauet over sanglege og "børnemusikken" på gulvet
- Redskaber til at skabe kontinuerlige forløb

FORLØB

- Personale og ledelse har i høj grad prioriteret musikforløbet. Fritidshjemmet har lagt stor vægt på at fastholde børnene i forløbet, og forældrene er blevet opfordret til at bakke op omkring projektet. Børn og personale har været klar til undervisning hver onsdag, og der er blevet fulgt op med øvelse mellem undervisningsgangene, så vidt ressourcer og evner rakte til det

UNDERVISERS KOMMENTARER

- Ekstrem positiv energi – både fra personale og børn
- Et fritidshjem helt uden musikalske forudsætninger og ressourcer, men stærk motivation og energi
- Både personale og børn har flyttet sig markant under forløbet
- Det har været svært at give personalet redskaber nok til at fortsætte helt på egen hånd, men grundstenene er lagt

FEEDBACK

- Forløbet på Brydes Allé har været stærkt præget af det store engagement og opbakningen fra personale og ledelse på stedet
- Der har været et stort behov for et projekt som dette, da institutionen ligger i et område med mange familier, som ikke har tid/råd/ressourcer til at sende deres børn i musikskole
- Musikundervisningen har fyldt meget i hele institutionen – musikbørnene har taget aktiviteten med ud og undervist de øvrige børn, og de har taget det med hjem til forældre og søskende
- Musikaktiviteten har været prioriteret meget højt – det kontinuerlige forløb har været en fordel, da musikforståelsen klart er blevet udviklet over tid

MUSIK I FREMTIDEN

- Der er et stort ønske fra både børn og forældre om, at musikaktiviteterne fortsætter
- Institutionen vil, med det personale de har nu, være afhængige af en underviser udefra – de mangler både kompetencer og ideer til at kunne fortsætte undervisningen på egen hånd
- Institutionen vil på sigt overveje at få musikalske kompetencer i huset ved at ansætte pædagog med musik/krea-kompetencer (institutionen har pt meget fokus på sport og bevægelse)
- Institutionen overvejer at ansætte en underviser til at køre et tilsvarende forløb i foråret 2014

**DET ER EN SUPER GOD MULIGHED FOR AT
AFPRØVE ET MUSIKSKOLETILBUD, INDEN
MAN INVESTERER I DEN KOMMUNALE
MUSIKSKOLES TILBUD**

Forælder til Ditte 8 år, Fritidshjemmet Brydes Allé

CASE 2

HERLIGHEDEN

Sparringen med underviseren har fungeret godt. Jeg har fået idéer og redskaber som gør, at jeg føler mig godt rustet til at fortsætte musikaktiviteterne. Det kunne nu stadig være rart med endnu et forløb med en underviser udefra. Det giver en god dynamik, og mine kompetencer kan jo også hele tiden øges.

Christoffer,
ankerpersion i Herligheden

UDGANGSPUNKT

- Fritidshjemmet har flere voksne med gode musikalske forudsætninger. Der bliver spillet musik af og til, og der har været arrangeret kor/Lucia med klaverakkompagnement. Der er instrumenter tilgængelige for børnene (klaver, guitarer, små trommer), men musikaktiviteterne er ikke sat i system, og der er ingen kontinuerlige forløb

BØRNEGRUPPEN

- Der er udvalgt tolv børn. De otte børn vurderes at være stabile, motiverede og engagerede – de fire børn skal udfordres med et forpligtende forløb

FRITIDSHJEMMETS ØNSKER

- Hjælp til at få skabt struktur omkring undervisningen samt forløb med kontinuitet i indhold
- Sammenspil med flere instrumenter + sanggruppe/rytmegruppe
- Inspiration og ideer til sangskrivning

MÅL FOR BØRNENE

- Fokus på sangteknik (intonation og rytme/puls)
- Oplevelse af at vedholdenhed leder til resultat
- Sangskrivning – processen bag musikken

PÆDAGOGISK MÅL

- Kontinuitet/struktureret forløb
- Supervision på undervisning i musik samt inspiration
- Evt. workshop for en større del af personalegruppen

FORLØB

- Der har været stor fokus på sparringen i forløbet, og ankerpersonen har været meget på i undervisningen. Børnenes motivation er fastholdt blandt andet med delmål (koncert til åbent-hus-arrangement) og slutmål (koncert for de øvrige børn)

UNDERVISERS KOMMENTARER

- Stor motivation hos personalet hvilket også har betydet, at forløbet er blevet fulgt godt op mellem undervisningsgangene
- Både børn og voksne har flyttet sig meget igennem forløbet
- Personalet har redskaber til at kunne fortsætte musikalske aktiviteter på egen hånd

FEEDBACK

- Smittede af på resten af fritidshjemmet. Musikbørnene fik rolle som undervisere i forhold til resten af børnene, hvilket skabte større interaktion mellem børnene generelt
- Børnene har generelt fået en god grundlæggende forståelse for musikken, som de kan bygge videre på, og musikundervisningen har åbnet muligheder også for de børn, som havde få eller ingen forudsætninger
- Synergien mellem en underviser med et højt musikalsk niveau sammen med en voksen på stedet med de pædagogiske kompetencer fungerede rigtig godt

MUSIK I FREMTIDEN

- Sparringen har fungeret rigtig godt, og ankerpersonen føler sig godt klædt på til at fortsætte undervisningen på egen hånd
- Vil forsøge at fastholde strukturen i musikaktiviteterne, så vidt det lader sig gøre
- Musikaktiviteterne vil blive tænkt ind i næste års "årshjul" for aktiviteter i fritidshjemmet
- Kunne i høj grad ønske sig lignende forløb fremover, og vil også være villige til at betale for det

Vi oplevede, at et barn fik en anden status og rolle i forhold til de øvrige børn på fritidshjemmet. Hendes selvtillid voksede i kraft af de kompetencer, musikken gav hende, og hun blev eksperten, de andre børn kunne lære af.

Meinhild Durhuus
Pædagogisk leder i fritidshjemmet Herligheden

CASE 3

PINGVINEN

Vi oplevede af børnene, som var udvalgt på baggrund af deres mere stille og introverte adfærd, fik kompetencer og redskaber til at markere sig overfor de øvrige børn i institutionen.

Annette Melahn,
leder af Pingvinen

UDGANGSPUNKT

Stedet har flere instrumenter, dog ingen stående fremme. Der er voksne med gode musikalske kompetencer, men ingen strukturerede musikaktiviteter

BØRNEGRUPPEN

Der er udvalgt 12 børn, som i det daglige er lidt "usynlige". Det er stille og lidt introverte børn. Det er ikke de børn, som ville stå forrest for at melde sig selv til et forløb

FRITIDSHJEMMET ØNSKER

- At give den udvalgte børnegruppe mulighed for at komme mere på banen
- At udfordre den udvalgte børnegruppe og samle dem via musikforløbet
- At børnene lærer lidt rytmer, sammenspil og sang

MÅL FOR BØRNENE

- Succesoplevelser via musikken
- Oplevelse af at flytte sig musikalsk
- Oplevelse af at musikken styrker barnet
- Introduktion af musikalske begreber, rytmer og færdigheder

PÆDAGOGISK MÅL

- Redskaber til at skabe relationer mellem børnene
- Supervision på undervisning i musik samt inspiration
- Redskaber til at kunne løfte musikniveauet over sanglege og "børnemusikken" på gulvet
- Redskaber til at skabe kontinuerlige forløb

FORLØB

Forløbet har været præget af manglende struktur og opbakning fra personale og ledelse. Flere undervisningsgange har været aflyst, og der er ikke blevet fulgt op mellem undervisningsgangene. Børnene har dog været stabile i fremmøde og engagerede og glade for undervisningen. Personalet var uforberedt/ikke fremmødt både i forbindelse med opstartsmøde og evalueringssmøde

UNDERVISERS KOMMENTARER

- Svingene disciplin omkring aftalte mødetidspunkter
- Personalet har ikke været så meget på banen og har ikke "øvet" med børnene mellem undervisningsgangene, hvilket også har smittet af på børnenes resultat
- Intentionerne er der, men kræver i højere grad at blive prioriteret

FEEDBACK

- Oplevede børnene "folde sig ud" via musikken
- Vigtigt at undervisningen varetages BÅDE af en underviser udefra og en fra fritidshjemmet, da pædagogerne kender børnenes stærke og svage sider og derfor kan underbygge den musikalske undervisning med pædagogiske redskaber og opbakning
- Børnene, som var udvalgt ud på baggrund af deres mere stille og indadvendte adfærd, fik kompetencer og redskaber til at markere sig overfor de øvrige børn i institutionen
- Savnede bedre information til forældre og børn, mere tydelighed om indholdet og bedre vejledning i forhold til udvælgelse af børn

MUSIK I FREMTIDEN

- Føler sig ikke bedre rustet til at varetage musikalsk aktivitet i fritidshjemmet i fremtiden, men har været glade for forløbet
- Overvejer et nyt forløb eller enkelte workshops
- Vil gerne betale for at få undervisning udefra igen

**DET ER EN FORDEL AT
BØRNENE LÆRER AT
ENGAGERE SIG OVER
LÆNGERE TID**

Forælder til Niamh 8 år - Pingvinen

**I MUSIKSKOLEN HAR JEG LÆRT NYE
TING OG HAFT DET SJOVT SAMMEN
MED DE ANDRE PÅ HOLDET**

Emmely 7 år - Pingvinen

**...HVILKET HAR VÆRET SÆRLIG DEJLIGT
FOR EMMELY (tilføjet af forælder til Emmely)**

CASE 4

SUNDBY ØSTER SKOLES FRITIDSHJEM

Projektet har virkelig flyttet nogle af vores drenge
– især blev vi positivt overrasket over, at et par ikke umiddelbart
oplagte drenge valgte at følge hele forløbet og
faktisk udviste stort talent.

Britt Schnipper,
Leder på Sundby Øster Skoles Fritidshjem

UDGANGSPUNKT

Fritidshjemmet har en person ansat to dage om ugen primært til at varetage musikalske aktiviteter. Derudover har minimum én anden ansat stærke musikalske kompetencer. Fritidshjemmet har adgang til musiklokale/sal med flere forskellige instrumenter. Der er flere musikalske aktiviteter i dagligdagen, men ofte impulsive, spontane aktiviteter, når interessen ”popper op”

BØRNEGRUPPEN

Der udvælges en drengegruppe med udgangspunkt i de ældre mere urolige drenge. Fritidshjemmet forudser, at det kan være svært at fastholde gruppen

FRITIDSHJEMMETS ØNSKER

- Inspiration i nye retninger, da de i forvejen har en stærk musikprofil
- Aktivering af en gruppe bestående af de ældste drenge
- Forløb med en masse slagtdøj/percussion/stomp og rytme
- At første gang skal være en prøvegang, for ikke at binde børn, som ikke har lysten

MÅL FOR BØRNENE

- Oplevelse af at flytte sig musikalsk
- Oplevelse af at musikken styrker barnet
- Introduktion af musikalske begreber, rytmer og færdigheder
- Fastholdelse/vedholdenhed leder til resultat

PÆDAGOGISK MÅL

- Supervision/inspiration på nye retninger for musik
- Evt. workshop for en større del af personalegruppen
- Sparring i forhold til at skabe kontinuerlige forløb

FORLØB

Forløbet bar præg af manglende prioritering fra både personale og ledelse, samt at det ikke var en gennemgående gruppe af børn. Stedet har stærke musikalske kompetencer, som blev brugt som ekstra ressourcer i undervisningen. Personalets arbejdstider, øvrige opgaver og vægten af frivilligheden for børnene betyder, at der ikke er blevet fulgt op på musikken mellem undervisningsgangene

UNDERVISERS KOMMENTARER

- Stærke musikalske ressourcer hos personalet. Børnene blev ikke fastholdt i forløbet, hvilket gav en del uro og ustabilitet i børnegruppen
- Forløbet resulterede i en form for fremførelse for de øvrige børn, men som kontinuerligt forløb fungerede undervisningen ikke optimalt

FEEDBACK

- Dejligt med sparringsmodulet før/efter undervisningen. Det gav gode idéer og anderledes tilgang til musikundervisningen
- Tanken om fastholdelse og kontinuitet i musikaktiviteterne er nyt
- Personalet burde (efter eget udsagn) have lagt mere vægt på forløb, indhold, fastholdelse og opfølgning
- Oplevede stor interesse blandt børnene, og oplevede at de børn, som blev fanget af projektet, flyttede sig musikalsk og personligt

MUSIK I FREMTIDEN

- Kunne godt ønske sig flere lignende forløb, men gerne af kortere varighed
- Ser muligheder i forskellige musikalske profiler, som kan inspirere både børn og voksne

DEL KONKLUSIONER

FRITIDSHJEM

Ledelse og ankerpersoner på alle fritidshjem melder til opfølgningssamtalerne overordnet positivt tilbage. De returnerede spørgeskemaer fra de deltagende børn og deres forældre fortæller også hovedsageligt om succesfulde forløb, engagerede og motiverede børn og musikalisk udvikling og forståelse.

De mest fremtrædende tendenser i kommentarer og vurderinger fra forløbene vil i det følgende afsnit blive gennemgået med fokus på at forbedre projektet fremadrettet.

CYKEL OG INSTRUMENTER

Cyklen og de indkøbte instrumenter har plads i Børnekulturhus Ama'r, således at de er til rådighed for aktiviteterne i kulturhuset i weekender og aftentimer.

Det har ikke altid fungeret optimalt for underviseren. Logistik omkring nøgler, tilgængelighed, opladning af cyklens batteri og fejl/mangler på cyklen har betydet, at underviseren har brugt unødigt meget tid på cyklen, og i flere tilfælde har han været nødt til at bruge sin egen private ladcykel. Instrumenter og instrumentkasser har ikke haft fast plads og har ikke altid været umiddelbart tilgængelige for underviseren.

I et fremtidigt forløb bør der være fokus på hvem, der har ansvaret for, at cyklen er klar, opladet og tilgængelig, samt hvor instrumenterne er, og at de er vedligeholdt. Der bør laves et system, således at der er overblik over, hvilke instrumenter der er, og hvor de befinder sig. Skoler/institutioner skal have mulighed for at låne instrumenter i kortere/længere perioder, således at de kan følge op på undervisningen undervejs. Det stiller ekstra krav til det organisatoriske omkring administrationen af materialer.

Det vil derfor være oplagt at tænke denne organisatoriske funktion ind i koordinatorens rolle i et fremtidigt forløb. Og det er en funktion, som vil fylde, især hvis der er flere undervisere, der kører parallelle forløb.

FASTHOLDELSE OG KONTINUITET

Fastholdelsen af børnene under det 12 uger lange forløb blev grebet meget forskelligt an på de forskellige fritidshjem. Et sted valgte at vægte ønsket om frivillig deltagelse – ikke bare i hele forløbet, men også fra gang til gang. Et andet sted valgte en fast gruppe af børn og holdt derefter både børnene og deres forældre op på, at tilmeldingen var bindende.

En måde at fastholde børnenes engagement var at opsætte delmål i det forholdsvis lange forløb. En midtvejskoncert fungerede på et fritidshjem som guleroden. På den måde blev den musikalske udvikling tydeliggjort for børnene selv. De oplevede at arbejde mod et mål og opføre resultatet, hvorefter de byggede ovenpå de færdigheder, de har tilegnet sig mod det næste mål.

Ved opsamlingsmøderne var tilbagemeldingen fra alle steder klar. Fastholdelse af børnene var en fordel. Fastholdelsen skabte sammen med kontinuitet og struktur et tydeligt signal til børnene om, at vedholdenhed leder til udvikling og resultater.

Fastholdelsen af børnene i forløbet er således en forudsætning for at kunne skabe et kontinuerligt forløb. Veksler børneflokkene hele tiden, vil man skulle starte forfra hver gang. På den måde oplever børnene ikke, at de kan bygge ovenpå de evner og kompetencer, de udvikler undervejs. Samtidig bliver forløbet hurtigt kedeligt for de vedholdende, da de ikke – som man ofte kan i andre fag – kan arbejde selvstændigt videre.

Det er tydeligt på fritidshjemmene, at børnenes musikalske og sociale udvikling har langt bedre vilkår i et længere fast kontinuerligt forløb.

**JEG SYNES, DET ER RIGTIG GODT,
AT DE FÅR PRØVET MUSIKKEN AF
PÅ DENNE MÅDE OG LÆRER AT
ENGAGERE SIG, INDEEN VI MELDER
DEM TIL EN MUSIKSKOLE. DET ER
DEJLIGT AT UNDERVISNINGEN
KOMMER HEN, HVOR BØRNE ER.**

Forælder til Clara 7 år - Herligheden

OG BØRNEGENES MENING OM AT BLIVE HOLDT FAST

En stor del af børnene kunne godt lide tanken om det kontinuerlige forløb og gav selv udtryk for, at de havde udviklet sig over tid og flyttet sig musikalsk. Faktisk gav en stor del af børnene udtryk for, at de godt kunne have ønsket sig endnu mere disciplin og udfordring blandt andet i form af flere instrumenter, mere individuel undervisning og hurtigere udvikling.

Det stiller derfor også krav til underviseren om hele tiden at udvikle og bygge ovenpå, således at børnene virkelig føler, at de flytter sig og ikke starter fra bunden hver gang.

For at kunne fastholde børnene kræver det tydelighed i indhold og undervisning. Det bør afstemmes med børnene på forhånd, og en mulig differentieret undervisning ud fra forudsætninger og forventninger kan eventuelt komme på tale.

BØRNEGENE

Alle fritidshjem havde gjort sig tanker om, hvilke børn, de ønskede, skulle deltage i forløbet. Rammen var 10-12 børn. Sammen med underviseren og koordinatoren blev den endelige gruppe af børn udvalgt på formødet. De resulterede i fire forskellige modeller

1. Blandet hold med minimum 50 % to-sprogede
2. ¾ sikre og motiverede børn ¼ børn, som skulle udfordres med et forpligtende forløb
3. Stille og introverte børn
4. Drengegruppe primært med de ældste børn – præget af frivillig deltagelse

VILLE GERNE HAVE LÆRT MERE
VED, AT DE GAMLE SANGE I STARTEN
AF UNDERVISNINGEN VAR HURTIGERE
OG SÅ I GANG MED DET NYE
Fiona 7 år - Pingvinen

På det fritidshjem, hvor børnene ikke blev fastholdt i forløbet, og hvor børnegruppen hele tiden vekslede, opstod ikke samme ejerskab eller udvikling i det musikalske, som de øvrige fritidshjem oplevede. Dog overraskede et par drenge, som pædagogerne ikke havde regnet med ville kunne fastholdes, ikke bare ved at fuldende forløbet, men også ved at udvise både talent og glæde overfor musikundervisningen.

Alle steder har de børn, som deltog i forløbet taget undervisningen ud i resten af fritidshjemmet. De har på den måde fungeret som undervisere for de øvrige børn. De steder, hvor det ikke umiddelbart var de stærkeste børn, som fulgte undervisningen, er oplevelsen, at børnene via musikken har fået anden status og anden rolle i forhold til de øvrige børn på fritidshjemmene.

Generelt har børnene fået en grundlæggende og basal forståelse for musik, rytmer, sang og imitation (kanon og gentagelser). Derudover har de fået en forståelse for, at musik kræver disciplin og koncentration, og at resultater er noget, man skaber i fællesskab. Mange steder gik børnene fra at være fokuserede på egne præstationer til en forståelse for, at de i musikken indgik i et større hele, og at en pause eller det at være stille også var vigtigt for resultatet.

Det er åbenlyst, at børnene har opnået læring via musikken, som de kan tage med og bruge i andre sammenhænge – i skolen, i fritiden og i deres interaktion med andre mennesker generelt.

SPARRING MELLEML UNDERVISER OG PERSONALE

Sparringen mellem ankerperson og underviser afhænger meget af udgangspunkt og opbakning. Hvis opbakningen fra personalet og/eller ledelse ikke var til stede eller var mangelfuld, smittede det også af på engagementet hos ankerpersonen. Et af stederne blev der stort set ikke fulgt op på undervisning mellem undervisningsgangene, og ankerperson og ledelse var meget lidt deltagende i undervisningen. Det smittede af, både på hvor langt børnene flyttede sig musikalsk og på opkvalificeringen af personalet.

I de øvrige fritidshjem har sparringen ikke bare haft positiv betydning for det aktuelle forløb og for børnenes præstation, men vil også komme til at fylde fremover, da ankerpersonerne har fået redskaber og idéer til at fortsætte de musikalske aktiviteter.

Alle fritidshjem har fremhævet fordelene ved at have en underviser udefra til at varetage undervisningen. Underviserens høje niveau er vigtigt, da det gode eksempel fungerer som inspirator på børnene "det han

kan, kan du også lære, men det kræver, at du arbejder for det – det kommer ikke af sig selv...".

Samtidig er det en styrke, at underviseren udefra suppleres med fast personale fra fritidshjemmet. Ankerpersonens pædagogiske indsigt og kendskabet til børnene supplerer den udefrakommende underviser godt og er også vigtig i forhold til, at børnene føler sig trygge og bakkes op ud fra deres individuelle stærke/svage sider.

Konklusionen er, at sparringen mellem underviser og ankerperson har den største berettigelse, hvis ankerpersonen har nogle grundlæggende evner, som kan udbygges, og frem for alt har lyst til at udvikle sig som musikunderviser.

"Vi havde et korprojekt i forbindelse med et temaforløb i efteråret, og børnene var rigtig glade for det. Vi vil rigtig gerne arbejde mere med musik, men har brug for et skub til at få det sat det i system i dagligdagen. Vi har nogle medarbejdere, der er rigtig gode til musik og en del instrumenter, men vi har svært ved at få det brugt. Der mangler noget struktur og noget, der kan inspirere os til at komme videre."

Meinhild Durhuus,
Pædagogisk leder i fritidshjemmet Herligheden

KOORDINATOR OG KONTRAKT

I pilotprojektet afholdt koordinatoren et formøde mellem de enkelte fritidshjem og underviseren. På dette møde blev der nedskrevet en kontrakt/aftale.

Ved forløbets afslutning blev der igen afholdt møder mellem henholdsvis underviser ↔ koordinators og koordinators ↔ ankerperson og/eller leder på fritidshjemmet. På disse møder blev forløbene gennemgået og evalueret.

Det fungerede som en god støtte for både fritidshjem og underviser, at en udefrakommende person var med til at sætte ord på personalets kompetencer og stedets ressourcer samt mål for personale og børn. Disse møder har været vigtige for forløbene, da de har forventningsafstemt muligheder og vilkår. Samtidig understreger de fleksibiliteten og de individuelle behov for fritidshjemmene.

I pilotprojektet har der ikke været en klar opgavefordeling omkring forberedelse af fritidshjem og underviser. Fritidshjemmene blev fundet og adviseret omkring projektet, men manglede alle konkret information om indhold, forpligtelser, vilkår med mere for deltagelse i pilotprojektet.

Tidsfaktoren er vigtig for fritidshjemmene, som ofte planlægger deres aktiviteter i god tid. Et forløb som musikundervisning skal således skrives ind i fritidshjemmenes årshjul/årsplan, som ofte laves op til et halvt år før skoleåret starter. Adviseringen for pilotprojektet kom ud for sent, hvilket har resulteret i dårlig eller mangelfuld information til både personale, forældre og børn. Det har smittet af på undervisning, forløb og resultat – nogen steder mere end andre.

Der er enighed om, at koordination og facilitering af projektet er vigtigt. Ikke kun for at forventningsafstemme og få viden om rammer og indhold, men også for at få sat ord på, hvad der vil løfte de enkelte fritidshjem mest ud fra de ressourcer, der i forvejen er på stedet.

Det ville have gavnet projektet, hvis der havde været en opfølgning undervejs i forløbet, således at aftaler og mål kunne være vendt og eventuelt justeret efter behov. Flexibiliteten i projektet kommer i endnu højere grad til sin ret, hvis der løbende følges op og justeres.

SKRÆDDERSYET ELLER STANGVARE

Det var fra starten tanken, at forløbene skulle skræddersyes til de enkelte fritidshjem primært ud fra deres egne ønsker og behov.

Det viste sig, at det kan være svært for mange fritidshjem at formulere, hvad deres behov er, hvis ikke musikken i forvejen har en rolle og er prioriteret. Derudover var fritidshjemmene i pilotprojektet ikke informeret grundigt nok i forhold til at have taget stilling til, hvad deres ønsker var. Alle steder var tilgangen mere "hvad kan vi få".

Det faktum, at pilotprojektet blev kørt med én underviser, satte også begrænsninger for de skræddersyede forløb.

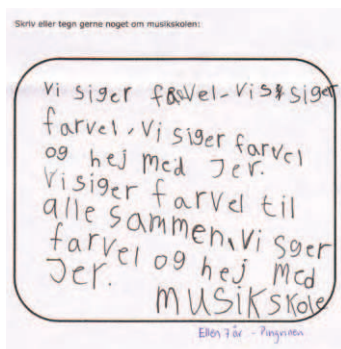
På formøderne mellem fritidshjem, underviser og koordinators blev der til en vis grad forventningsafstemt omkring indhold og mål for undervisningen dog med de begrænsninger, som er beskrevet ovenfor.

En måde at imødekomme fritidshjemmenes behov kunne være at basere tilbuddet på et katalog af forskellige musikprofiler. Ved forsamlingen skal der tages en beslutning ud fra stedets ressourcer, personalets kompetencer, børnegruppe samt specifikke ønsker om mål med musikken om, hvilken type underviser og hvilken type forløb stedet ville have størst gavn af.

I stedet for åbent at spørge fritidshjemmene, hvad deres behov er, skulle man have en "palet" af tilbud, som kunne tilpasses.

Koordinatorens rolle vil være BÅDE at analysere sig frem til stedets behov OG finde en underviser og et forløb, som kan matche det.

Koordinatorens rolle vil derfor være særdeles vigtig, hvis projektet skal adskille sig fra de mange tilbud om et standard-undervisnings forløb eller workshops udbudt af musikere og undervisere.

+1:

**PILOTPROJEKT I
PILOTPROJEKTET**

SØNDERBRO SKOLE

Undervejs i pilotprojektet opstod muligheden for at køre et kortere prøveforløb på Sønderbro Skole. Formålet var at se, hvordan konceptet ville tage sig ud i en anden kontekst end fritidshjemmene. Med skolereform i udsigt og uvished omkring skolen og fritidshjemmenes indbyrdes forhold samt det øgede fokus på krea/aktivitetstimer og sport er konceptet med en mobil kvalitetsressource oplagt.

UDGANGSPUNKT

Sønderbro Skole er en musisk-kreativ profilscole.

Undervisningen i 2 lektioner om ugen i en 1. klasse med 20-25 elever og to musiklærere. I 1. klasse er undervisningen fokuseret på sang (der er ugens sang) samt rytmetræning gennem rytmelege

BØRNEGRUPPEN

Klassen er en relativt urolig klasse med mange børn, som i deres adfærd stiller ekstra krav til undervisning og pædagogik

PLANLÆGNING AF FORLØB

Efter observation af klassen skulle underviser byde ind med idéer. Det blev aftalt, at underviseren primært skulle bruge sin faglige musikviden til at undervise eleverne, og de faste lærere skulle tage sig af det pædagogiske med at styre klassen og eleverne

MÅL FOR BØRNENE

Et andet musikalsk udgangspunkt, som eleverne kunne opleve og få glæde af

PÆDAGOGISK MÅL

Inspiration og sparring for lærerne

FORLØB

Forløbet bar i starten præg af en del uro. Børnene blev ikke umiddelbart inspireret af, at der kom en underviser med nye kompetencer udefra. Underviseren havde ikke erfaring med det store pædagogiske arbejde og den tid det tager at få børnene i en urolig skoleklasse undervisningsparate. Løsningen blev at dele klassen, således at halvdelen blev undervist af underviseren udefra samt den ene faste musiklærer, og den anden halvdel blev undervist af den anden faste musiklærer

FEEDBACK

- Positiv effekt at dele klassen
- Den lærer, der fulgte underviseren udefra, følte sig inspireret
- Det er svært at fastholde kontinuiteten i undervisningen med en hel klasse
- Underviserens lyst til at undervise børn er vigtig for, at forløbet fungerer
- Det er svært at adskille det pædagogiske og det faglige – underviseren bør besidde begge dele – især i en folkeskole

**En kvalificeret lærer,
der både har indfølelse
og sans for barnet og som
samtidig har et højt niveau,
som musikpædagog og musiker,
kan have afgørende indflydelse
på barnets fortsatte
musikalske
interesse.**

Inge Marstal,
Barnet og Musikken, 2008,
udgivet på Hans Reitzels forlag.
www.hansreitzel.dk

DELKONKLUSION - SKOLEFORLØB

Forløbet i en skoleklasse adskiller sig på mange måder fra forløbene i fritidshjemmene. Det stiller andre krav til planlægning, afklaring og også til underviseren.

På Sønderbro Skole viste forløbet, at det var svært at fastholde kontinuiteten i undervisningen, da børnene ikke havde mulighed for at følge op undervejs. Autoriteten for en udefrakommende underviser opstod ikke automatisk. Det stillede store krav til underviserens forståelse for, at det pædagogiske arbejde i folkeskolen fylder på en helt anden måde. Der er langt flere børn ad gangen, og børnene har ikke valgt undervisningen - de kan ikke melde fra.

For at kunne udnytte en udefrakommende ressource optimalt, er det vigtigt, at forventningsafstemme forløbet både med henblik på indhold, form og i forhold til fordelingen af det pædagogiske og faglige arbejde. Hvis de faste lærere på skolen skal føle, at de får udbytte af en underviser udefra, nytter det ikke, at de degraderes til at skulle holde styr på klassen. Samtidig er det vigtigt, at underviseren udefra har en vis portion pædagogisk forståelse - det musikalske niveau er ikke nok i sig selv.

Fordi planlægning, afklaring af præmisser og form/indhold kræver mere arbejde i en skoleklasse, vil en løsning kunne være - især med den nye reform i sigte - at satse på projektforbøb af kortere eller længere varighed i skolerne. I sådanne forløb vil partnerskabet mellem en underviser med højt fagligt niveau og stedets faste lærere kunne udfolde sig over tid, hvilket vil gavne både børnenes og lærerens udbytte af forløbene.

OPSAMLING OG KONKLUSION

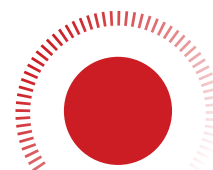
Samlet set er konklusionen, at konceptet fungerer. Tilbagemeldingerne fra alle fritidshjem er yderst positive. Alle har været glade for forløbet, og alle steder er musik kommet på dagsordenen i større eller mindre grad. Alle fritidshjem overvejer og er interesseret i et lignende forløb, hvis muligheden opstår, og flere udtrykker også, at de gerne vil betale for at få et fortsat forløb.

Samtidig er der overordnet enighed om, at projektets styrke er, at det er fleksibelt og favner bredt. Det er muligt at skabe forløb, som matcher det enkelte sted, deres ønsker og de børn, som aktuelt skal følge forløbet.

Efterårets pilotprojekt har fokuseret på fritidshjemmene, fordi det blev vurderet, at det var her, det gav bedst mening at starte. Samtidig åbnede en mulighed for at afprøve konceptet i en skoleklasse sig, og de samlede erfaringer taler for at udvide pilotprojektet til at omfatte flere skoleklasser samt at videreføre de gode erfaringer fra fritidshjemmene.

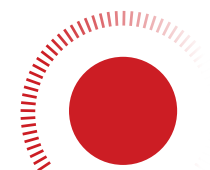

PARAMETRE FOR SUCCES

Opbakning

fra ledelse og personale er afgørende for at forløbet fungerer

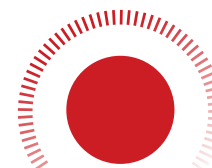
Fastholdelse

af børnene i forløbet samt tydelig information til forældre

Kontinuitet

i undervisningsforløbet

Koordinator

ét forankringspunkt, matchning, opfølgning

Kontrakt

aftale omkring form, indhold og mål

HVAD BRINGER FREMTIDEN

Pilotprojektet har underbygget, at Den Cyklende Musikskole har potentiale, som rækker langt ud over de lokale fritidshjem og skoler på Amager. Tanken om at fordele kvalitativt høje ressourcer over et større område og dermed give flere børn mulighed for at komme i kontakt med musikken via fagligt højtuddannede personer, samt inspirere, motivere og supplere i institutionerne i en opstartsfasen med henblik på opkvalificering af det faste personale, kan overføres til mange andre sammenhænge.

I forhold til skolereformen har man med Den Cyklende Musikskole et fleksibelt koncept, der hurtigt kan skales op og ned alt efter behov. Konceptet virker som katalysator og kan aktivere de eksisterende ressourcer for relativt få midler. Ved at forankre konceptet i kulturhuse udnytter man ressourcerne fuldt ud, da kulturhusene råder overinstrumenter, cykel mm i weekender og aftentimerne.

Som bonus trækker konceptet på den store ressource, der ligger i de mange højtuddannede musikere, som ofte gerne vil supplere deres kunstneriske virke og uddannelse med spændende deltidsjob i dagtimerne.

**DEN CYKLENDE
MUSIKSKOLE**

VIRKER SOM ET GENNEMTÆNKT
PROJEKT. DEJLIGT MED MERE
MUSIK, NÅR SKOLEN KUN HAR ÉN
TIME MUSIKUNDERVISNING UGENTLIGT

Forælder til Linus 7 år - Herligheden

